

Monika Kovačič, I. osnovna šola Žalec, Žalec

SPLETNI ČASOPIS

↳ Sodobna tehnologija je del našega vsakdana, s sodobnimi multimedijskimi tehnologijami pa so naši učenci praktično rojeni. Učitelji se jim v tem delu lahko približamo ter jih z uporabo IKT-tehnologije dodatno spodbudimo k delu in učenju. A za doseg cilja mora biti sodobna tehnologija v učnem procesu dobro osmišljena, delo pa temeljito načrtovano, da učencem ne predstavlja zgolj zabave ampak tudi aktivno učenje in osvajanje standardov znanja. S sodobnim spletnim objavljanim novic sem želela pritegniti učence k izbirnemu predmetu šolsko novinarstvo, hkrati pa oblikovati pouk šolskega novinarstva tako, da bodo učenci usvojili zahtevana znanja in veščine predmeta. Z blogom, ki ga uporabljamo za spletni časopis, mi je uspelo oboje, uporabniki spletnih strani pa lahko prebirajo šolske novice in spremljajo dogajanje na šoli.

Zakaj blog pri šolskem novinarstvu?

Blog ali spletnik (ang. weblog) je izraz za spletni zapis ali spletni dnevnik, ki ga lahko uporablja vsak, ki zna uporabljati svetovni splet. Danes je bloganje postalo priljubljeno sredstvo za množico spletnih uporabnikov, s katerimi lahko izražajo in delijo mnenja, se sporazumevajo, sodelujejo, razpravljajo in se odzivajo (Suhadolc 2007).

Ker je namen bloga objava vsebin, slik, zapisov itd., ki jih nenehno osvežujemo, da bi bili na vpogled vsem uporabnikom spleta, se mi je zdel zanimivo in uporabno spletno orodje za uporabo pri izbirnem predmetu šolsko novinarstvo. Dejstvo, da imajo učenci radi delo z računalnikom in da je spletno sporazumevanje in sporočanje mladim privlačno, sta moja izbiro samo potrdili. Hkrati pa se mi zdi uporaba bloga prijazna in učinkovita rešitev tako za tiste, ki blog pišejo, kot za obiskovalce oziroma bralce. Z vnaprej pripravljenimi predlogami je za pisce besedil preprost za uporabo, struktura spletnega mesta pa je za bralce pregledna. Blog je zelo privlačen tudi zaradi možnosti soustvarjanja oblike strani, izbire predloge, barv, dodajanja slik, zvočnih in video datotek in omogoča predstavljanje dela na vizualno privlačen način.

Pri šolskem novinarstvu so učenci prejšnja leta spremljali dogajanje na šoli in pisali prispevke, ki smo jih objavljali v lokalnih časopisih, ob koncu šolskega leta pa so bili prispevki objavljeni v šolskem glasilu. A včasih je minilo kar nekaj mesecev, da so učenci dejansko videli objavo svojega prispevka, da so videli rezultat svojega dela. Zato je začetna delovna vnema v drugi polovici šolskega leta pogosto popuščala, moje aktivnosti pri vodenju in spodbujanju učencev pa so se povečevale. Bil je potreben korak proti učencem, korak v njihov svet. Še vedno so želeli sodelovati pri ustvarjanju

časopisa, a ustvarjanju takega časopisa, s katerim bi resnično informirali ljudi. Potrebovali so več akcije, več bližnjih ciljev in več dosežkov, ki jih lahko sami in drugi vidijo v aktualnem času. Prav spletni časopis omogoča hitrejše posredovanje in obnavljanje informacij ter takojšnji učinek objave, hkrati pa zanj ne potrebujemo materialnih stroškov za tisk.

V blogu sem si zamislila šolski spletni časopis, saj omogoča objavlanje vseh aplikacij in vsebin, ki naj bi jih učenci pri izbirnem predmetu spoznali. Učencem sem dala priložnost za aktivno sodelovanje in soustvarjanje časopisa, kar jim je zelo všeč. Z učenci blog urejamo, v njem objavljamo aktualne dogodke na šoli in druge prispevke, hkrati pa nam služi kot aktivno učno okolje. Blog kot novo tehnologijo za širjenje znanja med drugimi opisujejo tudi Park, Heo in Lee (2011), ki ga predstavijo kot odlično sredstvo za pomoč učencem pri pisanju in izražanju. Kot dobra izbira za učni proces se je izkazal tudi pri nas. Na šolski spletni strani namreč vodi povezava do bloga, kjer se lahko vsakdo seznaní z dogajanjem na šoli ali delom učencev pri šolskem novinarstvu.

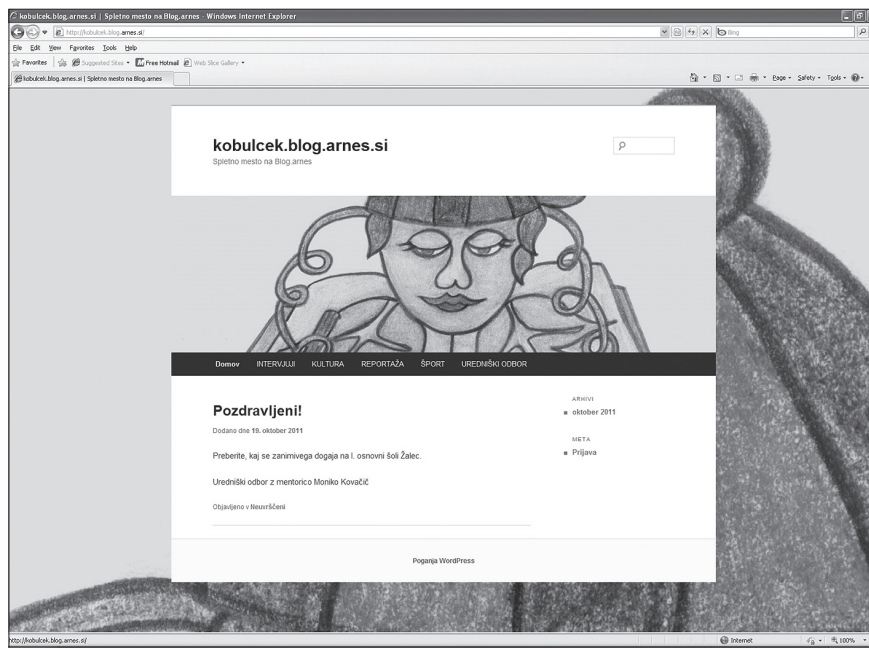
Od ideje do izdelka

Učenci so bili nad idejo navdušeni in kot mentorica sem morala najprej zagotoviti nekaj tehničnih podrobnosti. Blog sem ustvarila pri Arnesu, ker je preverjeno spletno mesto in zagotavlja omrežne storitve organizacijam s področja raziskovanja, izobraževanja in kulture. Za razliko od preostalih ponudnikov za ustvarjanje blogov blog na blog.arnes ne vsebuje reklamnih sporočil in nepreverjenih povezav, kar je za uporabo v vzgoji in izobraževanju zelo pomembno.

S soglasjem staršev in vodstva šole sem pridobila arnesove spletne naslove in gesla za učence, saj lahko blog.arnes aktivno uporabljajo samo arnesovi uporabniki. Torej učenci in drugi uporabniki spleta, ki nimajo @guest.arnes.si, lahko blog uporabljajo samo za branje in v njem ne morejo aktivno sodelovati s komentarji. To je za blog dobro, ker zmanjšuje možnost zlorabe in neprimernega komentiranja, mentor ima večjo preglednost nad uporabniki in njihovim objavljanim prispevkom ter komentarjem.

Po pridobljenih naslovih in geslih sem ustvarila blog, oblikovala videz s kratko predstavitevijo na uvodni strani, zasnovala nekaj kategorij in učencem dodelila vloge. Najprej sem se morala seznaniti z blogom in usvojiti nekatere osnove bloganja. Sledila je učna ura v računalniški učilnici. Učenci so se s pridobljenimi gesli vpisali v ustvarjen blog in se seznanili z osnovnimi orodji, ki jih pri objavljanju prispevkov potrebujejo. Osnovne veščine dela z blogom so hitro usvojili, prav tako tudi osnovna orodja bloga.

↘ Slika 1: Začetna stran bloga
– spletnega časopisa (vir: [http://
kobulcek.blog.arnes.si](http://kobulcek.blog.arnes.si))

Z učenci smo se dogovorili za časopisne rubrike in bloganje se je začelo. Pri pouku (enkrat na teden ena šolska ura) so učenci spoznavali različna publicistična besedila, različne oblike novinarskega sporočanja in druga teoretična znanja, predpisana z učnim načrtom, temu pa je sledilo praktično delo. Učenci so, razdeljeni v uredniške odbore za različna področja (šport, kultura, aktualno, obšolsko dogajanje ...), z jasno določenimi nalogami, samostojno spremljali šolsko in obšolsko dogajanje ter prispevke objavljali v spletnem časopisu. Tako sledijo različnim šolskim dogodkom, o katerih morajo napisati prispevek. S tem utrjujejo znanje o publicističnih besedilih in se preizkušajo pri tvorjenju takih besedil. Usvojeno znanje praktično uporabijo, z napisanim besedilom pa se širša javnost lahko seznanj s šolskim dogajanjem. Prispevke učenci urejajo celostno, saj k publicističnim besedilom (novice, vesti, reportaže, intervjuji ...) dodajajo slike, zvočne in video posnetke, ki jih morajo za objavo tudi predhodno oblikovati. Spletni časopis je zanimiv, aktualen in dopolnjen z drugimi mediji (slike, audio ali video posnetki, druge spletne povezave). Tako pokrivamo dva cilja: učenje in sporočanje novic širši javnosti.

V sklopu učnega okolja sem uporabila tudi možnost komentiranja v blogu, in sicer zato, da bi izboljšala pisno izražanje in izmenjave mnenj. S komentarjem ob objavljenem prispevku sem učence spodbujala k popravkom, ko pa je bil prispevek ustrezen, sem možnost komentiranja izključila. Komentarje pa smo uporabljali tudi kot izmenjavo mnenj pri prispevkih, za katere smo ocenili, da bi lahko z objavljenimi izmenjavami mnenj k razmišljanju spodbudili tudi bralce. Tako je bilo npr. pri oceni gledališke predstave, ki so si jo učenci ogledali. V takem primeru ostanejo komentarji vidni in jih ne odstranjujem.

Delo z blogom in urejanjem spletnega časopisa je utečeno. Učenci so ga povsem sprejeli in so tako samoiniciativni, da sami navajajo ideje, kaj bi še lahko napisali in kako. Sledijo dogajanju na šoli in predlagajo, kdo bo napisal članek. Delo in učenje potekata zelo spontano, nastajajo dobri prispevki, učencem pa je tak način dela v veselje.

Ugotovitve

Pri tako zastavljenem delu sem se izpopolnjevala in strokovno napredovala pri rabi in uporabi IKT; najprej sem se morala sama naučiti, da sem lahko učila, in ob delu prihajam vedno znova do novih spoznanj. Seveda se mi je porajalo vprašanje, ali bo sodoben in po eni strani zelo sproščen način dela prinesel zahtevano raven znanja, ki jo učenci vendarle morajo doseči. Po nekajmesečnem delu je odgovor zelo spodbuden.

Ugotovila sem, da so učenci močno motivirani za delo. Zavedam pa se, da imajo učenci navadno pri izbirnih predmetih izrazitejšo učno in delovno motivacijo, ker se običajno vključijo k izbirnemu predmetu, ki jih veseli in ki jim je všeč. A učencem lahko z njihovo vključenostjo v delo povečujemo motiviranost (Marentič Požarnik 2003), uporaba sodobne tehnologije, ki je učencem blizu, pa motiviranost še dodatno povečuje (Liu, Horton, Olmanson, Toprac 2011). Z uporabo bloga kot učnega okolja dajemo učencem možnost aktivnega sooblikovanja in vplivanja na stvarnost in osmislimo teoretično pridobljeno znanje. Blog kot sodobna spletna možnost je primerna za objavljanje vsebin za potrebe spletnega časopisa, učencem pa je blizu in zato še bolj zanimiva. Četudi morajo napisati nekaj za šolo, je to veliko bolj zabavno, ker lahko to storijo na način, ki jih spominja na klepet s prijatelji.

»Naloge za novinarstvo so vedno tako zabavne. Prijavim se v Koblčka (blog – spletni časopis, op. a.), pregledam, kaj so napisale sošolke, in potem natipkam, kar je treba. /.../ Ja, včasih moram popravljati in pisati ponovno, ker dobim komentar od učiteljice, a je to spet fajn, ker tipkam /.../«
(Alekseja, 7. razred)

Prvi poskusi pisanja novic in člankov so bili okorni in učenci so jih morali večkrat popravljati. Nestrpno so čakali moj komentar in potem prizadevno izboljševali besedila, dokler niso dosegli zahtevane ravni. Z nenehnim popravljanjem so se urili v pisanju in nevede izboljševali svoje pisno izražanje. Zdaj je mojih komentarjev manj, učenci pa pišejo vsebinsko bogatejše in daljše prispevke.

Tudi pravopisno so zapisi bolj ustrezni in pravilni. Najprej so jim velike preglavice povzročala ločila in njihova stičnost. Ugotovila sem, da učenci - kljub zelo pogosti uporabi računalnika v najrazličnejše namene - ne znajo pravilno zapisovati besedil in so zelo nevedski dela z urejevalnikom besedil. Zato sem eno učno uro izpeljala v računalniški učilnici in jo namenila razlagi o stičnosti ločil in urejanju besedil v osnovnem urejevalniku besedil, učenci pa so morali praktično izvesti nekaj osnovnih vaj. Opazila sem, da se pri objavah v blogu izboljšuje tudi pravopisna ustreznost zapisanega, kar kot pozitiven učinek navajata tudi Vebrianto in Osman (2011).

Čeprav so učenci večji uporabe različnih spletnih omrežij in aplikacij, so pridobili tudi znanja na tem področju. Predvsem pri urejanju bloga in dodajanju različnih gradiv. Pridobitev najrazličnejših znanj so omenjali tudi sami:

»Ker blog uporabljam tudi sama, se pri tem nisem naučila veliko novega. Sem pa pokazala sošolki, kako se to dela.«
(Manca, 8. razred)

»Veliko stvari sem že znala /.../, urejanje bloga je bilo pa novo.«

(Špela, 9. razred)

»Komentirati znamo vsi, samo dodati sliko sem se morala pa naučiti.«

(Timeja, 7. razred)

Opazila sem, da so bili učenci pri objavljanju najprej zadržani in da niso povsem sproščeno komentirali dogodka, ker so se zavedali, da bodo to brali tudi drugi. O tem smo se pogovarjali pri pouku in povedali so, da vedo, da ne morejo napisati vsega. Spodbujala sem jih k pristnemu izražanju njihovih misli. Tako smo neprestano utrjevali tudi novinarsko etiko. Ozavestili so tudi dolžnost do odgovornega objavljanja prispevkov in izjav. Samokontrola misli je začela delovati.

»Sem kar nehala toliko komentirati po facebooku. Potem pa vsi berejo tiste neumnosti. Zdaj vedno pomislim, komu pišem in kdo vse lahko to bere. Pa ni več zabavno /.../, je pa fajn napisati kdaj kaj takega, ko je bilo tako zabavno, da hočem, da vsi izvedo.«

(Lejla, 9. razred)

»Sedaj znam bolje presoditi, kaj je primerno za objavo in kaj ne.«

(Katja, 7. razred)

Zaključek

Sodobna tehnologija in sodobni načini sporazumevanja imajo prednosti in so lahko odlična spodbuda za delo, učenci lahko tudi s pomočjo takšnih sodobnih učnih okolij pridobijo kakovostno znanje. A ne smemo pozabiti, da še vedno potrebujejo odrasle – učitelje, da bdimo nad njihovimi »dejanji« in jih usmerjamo. Tudi izvedba sodobnega pristopa s sodobno tehnologijo je odvisna samo od dobrega učitelja, ki bo znal z idejo, možnostmi in pristopom pripraviti tako gradivo, ki bo od učencev zahtevalo aktivnost in usvajanje znanja. Pomemben del učiteljevega dela je tudi posredovanje povratnih informacij, s katerimi učence usmerjamo k zastavljenemu cilju. Za učitelja vsekakor to ni lažja pot, ker zahteva veliko dela, priprav in nenehnih izboljšav. Se pa izplača, še zlasti, če vsaj kakšen učenec reče:

»Res je »ful fajn«, ker se ni treba učiti za spraševanje in teste. Pri pouku se pogovarjamo, potem sprašujemo, fotografiramo ... na koncu pa na blog pišemo.«

(Anja, 8. razred)

Blog je vsekakor primerna sodobna spletna aplikacija tudi kot učno okolje. Primeren je za uporabo v vzgojno-izobraževalne namene in za spodbujanje aktivnega dela učencev, če sta delo in učni proces z njim ter v njem dobro načrtovana in osmišljena. Učitelji ga lahko pri različnih predmetih prilagodijo učnemu procesu in ciljem, ki naj jih učenci usvojijo.

POVZETEK

Poučevanje v družbi znanja in za družbo znanja predstavlja pred učitelje nove naloge. Učitelji morajo biti odprti za spremembe, pri delu inovativni ter motivirani za pridobivanje novih kompetenc. Z aktivnim procesom poučevanja se lažje približamo »sodobnim učencem«. V prispevku je predstavljena uporaba bloga pri izbirnem predmetu šolsko novinarstvo. Z blogom kot sodobnim učnim okoljem so se učenci srečali prvič, a so ga prevzeli kot način aktivnega sodelovanja pri ustvarjanju spletnega časopisa. Z analizo tega primera sem poskušala ugotoviti, kako je uporaba tega sodobnega učnega okolja vplivala na aktivnosti učencev in posledično na njihovo znanje. Ugotovila sem, da so učenci poleg močne motivacije za delo pridobili vsa znanja po učnem načrtu, hkrati pa so izboljšali pisno izražanje, pravopisni zapis napisanega in pridobili večšine uporabe sodobne tehnologije, dela z blogom ter sporazumevanja v spletnem okolju. Ozavestili pa so tudi dolžnost, da so odgovorni za objavljanje prispevkov in izjav na spletu.

Viri

- Arnes. [online]. [Uporabljeno 31. 3. 2012]. Dostopno na URL: <http://www.arnes.si/> in <http://www.arnes.si/storitve/splet-posta-strezniki/blogarnes.html>.
- Liu, M., Horton, J., Olmanson, J., Toprac, P., 2011: A study of learning and motivation in a new media enriched environment for middle school science. Published online: 27 February 2011, *Association for Educational Communications and Technology 2011 Education Tech Research Dev* 2011/59. 249–265.
- Marentič Požarnik, B., 2003: *Psihologija učenja in pouka*. Ljubljana: DZS.
- Park, Y., Heo, G. M., Lee, R., 2011: Blogging for Informal Learning: Analyzing Bloggers' Perceptions Using Learning Perspective. *Educational Technology & Society* 14/2. 149–160.
- Spletni Kobilček – spletni časopis učencev I. OŠ Žalec. [online]. [Uporabljeno 31. 3. 2012]. Dostopno na URL: <http://kobilcek.blog.arnes.si/>.
- Suhadolc, J., 2007: *Nove priložnosti e-komuniciranja*. Ljubljana: GV založba.
- Vebrianto R. in Osman K., 2011: The effect of multiple media instruction in improving students' science process skill and achievement. *Social and Behavioral Sciences* 15. 346–350.